МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет економічний
Кафедра статистики

Затверджено
на засіданні кафедри статистики
економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.)

Завідувач кафедри Ольга ГРИНЬКЕВИЧ

Силабус з навчальної дисципліни

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ (З ОСНОВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ)»

Нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки
магістрів з економіки та міжнародних економічних відносин за спеціалізацією «Економіка»
освітньо-професійна програма «Економіка та аналітика даних»

Львів 2025 р.

Назва курсу	МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ (З ОСНОВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ)
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, пр. Свободи, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра статистики
Викладач дисципліни	Гринькевич Ольга Степанівна, доктор економічних наук, професор
Контактна інформація викладача	olha.hrynkevych@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання	Консультації відбуваються у дні проведення практичних занять (за розкладом). Он-лайн консультації проводяться через Microsoft Teams, Zoom, Skype або подібні ресурси. Для погодження часу консультацій прохання писати на електронну пошту викладача
Інформація про дисципліну	«**Методологія наукових досліджень в економіці (з основами інтелектуальної власності)**» є нормативною дисципліною циклу загальної підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти. Викладається у 1 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською кредитно-трансферною системою, ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс спрямований на розвиток навиків дослідницької діяльності, формування академічної культури та поваги до інтелектуальної власності, які необхідні для розв'язання складних задач в економіці, передбачають наукові дослідження та/або здійснення інновацій, характеризуються невизначеністю умов і вимог.
Мета дисципліни	Розвиток фундаментальних знань і практичних навиків у галузі методології та організації наукових досліджень, підготовка до самостійного вирішення складних економічних задач з використанням методів та інструментарію наукової діяльності, дотриманням норм академічної доброчесності за захисту прав інтелектуальної власності.
Література для вивчення дисципліни	***Підручники, навчальні посібники*** 1. Методологія наукових досліджень. [Матковський С.О., Вдовин М.Л., Гринькевич О.С.]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2015. 378 с.

2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету /Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. К.: Таксон, 2016. 234 с.
3. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
4. Дегтярьов А. В., Кокодій М. Г., Маслов В. О. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 78 с.
5. Єрмаков О. Ю. Основи наукових досліджень в економіці : навчальний посібник. К. : Компринт, 2015. 177 с.
6. Зербіно Д. Академічна культура.
7. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с.
8. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 2-ге вид.. К. : Алерта, 2019. 492 с.
9. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. К. : Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.
10. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. Львів: Галицький друкар, 2015. 280 с.
11. Щербак Т І., Важинський С. Е. Методика та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
12. Комплексні вимірювальні інструменти в соціологічних дослідженнях: розроблення, адаптація, обґрунтування достовірності / Є. Головаха, С. Дембіцький, Н. Паніна та ін.; за ред. Є. Головахи та С. Дембіцького. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 405 с.
1. Яхонтова Т.В. Основи англомовного наукового письма: навч. посіб. для студентів, аспірантів і науковців / Т.В. Яхонтова. 2-ге вид. – Львів: ПАІС, 2003. 220 с.

Наукові періодичні видання

Українські: *Економіка України, Економіка і прогнозування, Вісник НБУ, Вісник ЛНУ імені Івана Франка. Серія економіка. Збірник наукових праць «Формування ринкової економіки»*

Закордонні: *The Quarterly Journal of Economics;* Journal of Political Economy; *Econometrica; American Economic Review; Economica;* The Review of Economic Studies

Електронні ресурси

1. Культура українського наукового тексту. URL: https://academ-write.tilda.ws/#rec3147754
2. Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти. МОН України, Міністерство цифрової трансформації та ін. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2025/04/24/shi-v-zakladakh-vyshchoi-osvity-24-04-2025.pdf

	3. Code of ethics of the Ukrainian Fulbright Association. Етичний кодекс членів Фулбрайтівського товариства України / Харківська правозахисна група. – Харків: Права людини, 2008. 32 с. 4. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – Введ. з 01.07.2016. К.: УкрНДНЦ, 2016. 16 с. (Інформація та документація). 5. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 17 с. 6. Академічне письмо та бібліографія URL: bibliosynergy.ula.org.ua/index.php/proekt1. 7. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності : Затверджено Рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29 жовтня 2019 року, Протокол № 11 / НАЗЯВО. 2019. 24 с. 8. Рекомендації до пошуку наукової інформації за допомогою інтернет-ресурсів. URL: https://docs.google.com/document/d/1sUBDV-qvUxuAfoi1yNW47y.../edit?hl=uk. 9. Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: DSpace. URL: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/16051. 10. Стилі оформлення бібліографічних посилань для міжнародних публікацій. Ч. 1. URL: https://library.ukma.edu.ua/.../Styli_oformlennya_bibliohrafichnykh. 11. Committee on Publication Ethics: (COPE): Promoting integrity in research publication. URL: publicationethics.org/. 12. Guidelines for Authors and Translators of Scientific Articles to be Published in English. URL: https://ease.org.uk/publications/author-guidelines-authors-and-translators 13. Plagiarism.org - Best Practices for Ensuring Originality in Written Work. URL*:* www.plagiarism.org/. 14. Publication Integrity and Ethics. URL:www.integrity-ethics.com/. 15. Cite This for Me. URL: http://www.citethisforme.com/.
Обсяг курсу	Загальна кількість годин – 120 (4 кредити), з них: Денна форма: 32 год. аудиторних занять (16 год. лекцій, 32 год. практичних) і 72 год. самостійної роботи. Заочна форма: 18 год. аудиторних занять (8 год. лекцій, 6 год. практичних, 4 год. конс.) і 102 год. самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	Після завершення курсу студент буде: **знати:** основні елементи, що формують науку як форму людських знань та сферу діяльності; класифікацію різновидів досліджень та розробок; основні етапи організації досліджень; методики планування наукового дослідження; види інформації у наукових дослідженнях; особливості застосування кількісних і якісних методів наукових досліджень, правові основи захисту інтелектуальної власності.

	вміти: планувати та організовувати наукове дослідження; застосовувати загальні, спеціальні та евристичні методи у наукових дослідженнях; обґрунтовувати висновки за результатами досліджень та презентувати їх під час наукових конференцій, семінарів та інших наукових заходів. У результаті вивчення дисципліни студент набуває: **Загальні компетентності** ЗК1.Здатність генерувати нові ідеї (креативність) ЗК2.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу ЗК5.Здатність працювати в команді ЗК8.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні **Спеціальні компетентності** СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем СК12*. Здатність використовувати статистичні методи для аналізу та моделювання економічних систем на мікро- та макрорівнях. **Програмні результати навчання** ПРН1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем ПРН2.Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності ПРН4.Розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень ПРН8.Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань ПРН9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень ПРН11. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики ПРН12. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень ПРН14.Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем ПРН15.Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення

<table>
<tr><td>Ключові слова</td><td>гіпотеза, дані, інтелектуальна власність, методи наукових досліджень, наука, наукове дослідження, проблема, теорія</td></tr>
<tr><td>Формат курсу</td><td>Денна, заочна</td></tr>
<tr><td>Теми</td><td>1. Вступ до методології наукових досліджень
2. Теоретичні основи наукових досліджень
3. Види та типи наукових досліджень
4. Дані в наукових дослідженнях
5. Загальні методи наукових досліджень
6. Спеціальні методи наукових досліджень
7. Наукові публікації та наукометричні бази
8. Відкрита наука та інтелектуальна власність в науці</td></tr>
<tr><td>Підсумковий контроль, форма</td><td>Іспит</td></tr>
<tr><td>Пререквізити</td><td>Курс «Методологія наукових досліджень в економіці (з основами інтелектуальної власності)» ґрунтується на попередньому вивченні дисциплін, які формують системне, аналітичне і критичне мислення, розуміння принципів і законів розвитку особистості, організації і суспільства.</td></tr>
<tr><td>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</td><td>У реалізації навчальних цілей використовуються різні методи пізнавальної діяльності: репродуктивні, проблемного викладу, дослідницькі, а також проєктно-орієнтоване навчання.
У межах курсу передбачено підготовку індивідуальних робіт науково-пошукового характеру відповідно до теми кваліфікаційної (курсової та магістерської роботи), вибраної і погодженої на випусковій кафедрі.
Вибір методу навчання визначається навчальними цілями і завданнями, формами заняття, а також рівнем підготовки здобувачів вищої освіти.</td></tr>
<tr><td>Необхідні обладнання</td><td>Проєктор/Роздатковий матеріал/Навчально-методичні рекомендації/Інформаційно-комп’ютерне забезпечення</td></tr>
<tr><td>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</td><td>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за такою схемою:
<table>
<tr><th>Вид роботи</th><th>Форма роботи і засоби діагностики</th><th>Кількість балів</th></tr>
<tr><td>Аудиторна робота</td><td>Семінарські/Практичні заняття (усне опитування, дискусія, виконання тестових і практичних завдань, презентація ІНДЗ,</td><td>10</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

	відвідування)	
	Презентація доповіді з тематики запитань для поглибленого вивчення курсу	5
	Модульні контрольні роботи	10
Індивідуальна науково-практична робота	Підготовка трьох індивідуальних науково-практичних робіт за темою кваліфікаційної роботи та проблематикою діяльності бази виробничої переддипломної практики	25
Разом		50

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	***Оцінка ECTS***	***В значення***	***За національною шкалою***
			Екзаменаційна оцінка
90 – 100	**A**	***Відмінно***	***Відмінно***
81-89	**B**	***Дуже добре***	***Добре***
71-80	**C**	***Добре***	
61-70	**D**	***Задовільно***	***Задовільно***
51-60	**E**	***Достатньо***	

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися строків, визначених для виконання письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані під час проведення аудиторних занять і за виконання індивідуальних завдань. При цьому обов'язково враховується активність студентів під час аудиторних занять; своєчасність виконання поставлених завдань і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Індивідуальні роботи	Під час вивчення курсу здобувачі виконують ***три індивідуальні науково-практичні роботи (ІНПР), тематика яких відповідає темі і плану кваліфікаційної роботи, а також визначеній проблематиці діяльності організації-бази виробничої переддипломної практики.***

ІНПР 1. Тема і план кваліфікаційної роботи. Огляд літературних джерел і документів для теоретичної частини. Два параграфи КР.

ІНПР 2. Емпірична частина дослідження. Дані та реалізація методів аналізу об'єкту кваліфікаційної роботи. Один параграф другого розділу КР.

ІНПР 3. Прикладна частина дослідження. Проблематика діяльності організації - бази практики. Один параграф другого розділу КР.

1. Тематика запитань для поглибленого вивчення курсу

1. Рамкова програма з досліджень та інновацій «Горизонт Європа»: цілі і напрями, принципи.
2. Участь України у рамковій програмі з досліджень та інновацій «Горизонт Європа»: організаційно-правове забезпечення та успішні практики
3. Національний фонд досліджень України: місія, функції, проєкти
4. Фінансування науки в Україні: джерела і законодавчі гарантії
5. Грантове фінансування науки в Україні: правила та успішні кейси.
6. Національна академія наук України: історія формування та розвитку
7. Наука та релігія як форми пізнання природи та суспільства
8. Персоналії української економічної науки.
9. Лауреати Нобелівської премії з економіки 2017-2025 (на вибір) [Автор (и). Праця. Основні положення). Джерело: https://www.nobelprize.org/uploads/2021/10/Speakersmanuscript_Economicsciences_2021_Nobelprizelessons.pdf
10. Проєкт «Scientific Thinking for All: A Toolkit»: від ідеї до реалізації
11. Історичні етапи розвитку науки.
12. Логіко-методологічна концепція Карла Поппера. Праця «Логіка наукового дослідження».
13. Індикатори ефективності наукових досліджень.
14. Застосування евристичних методів в економічних дослідженнях (на прикладі форсайту економіки України)
15. **Міждисциплінарний характер синергетики як науки.**
16. Econофізика як сучасний підхід до дослідження економічних систем.
17. Сучасні організаційно-правові та технічні засоби збереження та захисту інформації.
18. Патентування та ліцензування як інструменти збереження і використання наукової та науково-технічної інформації.
19. Академічне письмо: правила і практичні поради

	20. **Плагіат: види, протидія, відповідальність**. **Правові питання академічної доброчесності та боротьби з плагіатом.** 21. Законодавство про охорону прав на винаходи та практичні моделі. ***Академічна доброчесність:*** Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними і самостійними. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності у роботі є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершення курсу.